

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра філософії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТУДІЇ З ЮРИДИЧНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Студії з філософської аргументації» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 16 с.

Розробники:

- О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, зав. кафедри філософії
- О. М. Юркевич, докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри філософії
- Ж. О. Павленко, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри філософії

Затверджено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Оновлено на засіданні кафедри філософії
(протокол № 17 від 21 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	12
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	12
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	14
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	14
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Студії з юридичної аргументації» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,0	Галузь знань – 08 «Право»	Обов'язкова	Обов'язкова
Кількість модулів – 3	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: 2020–2024	Рік підготовки: 2020–2024
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 90	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	8	8
		Лекції	Лекції
		6 год.	4 год.
		Практичні/семінарські заняття	Практичні/семінарські заняття
		24 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		60 год.	82 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 6-8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета викладання навчальної дисципліни – засвоєння логічних правил побудови систем юридичної аргументації, різних видів юридичних аргументів та їх логічної структури, отримання навичок логічного аналізу та критики аргументів й аргументаційних систем в процесі переконання правового спрямування.

Завдання:

- забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями щодо суттєвих характеристик юридичної аргументації як логіко-правової науки, основних етапів її розвитку, ролі в юридичній теорії та практиці;
- забезпечення оволодіння системою логічних знань, здібності у здобувачів вищої освіти практичного застосування знання з логічної теорії аргументації щодо предметів права;
- вміння будувати систему юридичної аргументації за логічними правилами, використовуючи аргументи різних видів, створювати аргументаційні моделі;
- проведення логіко-структурного аналізу юридичних аргументів та коректності / некоректності системного аргументування, визначення їх логічної правильності, здійснення критичного аналізу софістичних аргументів тощо.
- формування у здобувачів вищої освіти високої професійно обумовленої логічної культури, заснованої на принципі розумності як базової цінності сучасної європейської цивілізації, відповідальності за виконання професійного обов'язку.

Пререквізити: «Логіка», «Теорія права».

Кореквізити: «Юридична техніка».

Постреквізити: «Теорія і практика кримінального процесуального доказування», «Докази і доказування в цивільному процесі».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1	Демонструвати навички логічно правильного теоретичного та практичного мислення щодо теоретичної та емпіричної юридичної аргументації.
РН-2	Застосовувати критерії логічної істини в логічному аналізі аргументації щодо предметів права.
РН-3	Демонструвати вміння визначати логічні аспекти юридичної аргументації.
РН-4	Здійснювати побудову аргументаційної системи, використовуючи аргументи різних видів.

PH-5	Здійснювати логічний аналіз визначень понять права, класифікації, модальності суджень, побудови умовиводів, припущень; надавати оцінку їх логічного значення в структурі юридичної аргументації.
PH-6	Вміти мислити послідовно, знаходити та усувати протиріччя в текстах з правовим змістом.
PH-7	Вміти критично оцінювати правильність аналітичної аргументації за формальнологічними критеріями розумності та вагомості.
PH-8	Знати основні форми фіксації і формалізації знань.
PH-9	Вміти визначати та аналізувати структуру і види юридичної аргументації.
PH-10	Здійснювати аналіз та оцінку даних юридичної аргументації.
PH-11	Використовувати логічні правила щодо побудови та критичної оцінки тези, аргументів та демонстрації.
PH-12	Вміти логічно-правильно ставити запитання, відповідати, аналізувати та критично оцінювати їх.
PH-13	Здійснювати логіко-структурний аналіз логічної форми різних типів доведення.
PH-14	Здійснювати критичний аналіз умовиводів, логічної нормативності їх структур та істинності висновків.
PH-15	Здійснювати побудову та аналіз гіпотези (версії), використовуючи таблицю та дерево аргументації.
PH-16	Здійснювати обґрунтування точки зору (тези) в доведенні за логічними правилами істинності.
PH-17	Здійснювати спростування точки зору (тези) опонента/супротивника в спорі щодо предметів права.
PH-18	Здійснювати логічну інтерпретацію юридичних текстів.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК1.1. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів і модусів.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН1.5 Застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Предмет і загальнологічні основи юридичної аргументації

Предмет і значення юридичної аргументації. Аргументи та аргументація. Поняття юридичної аргументації. Емпірична й теоретична юридична аргументація. Логічний, риторичний, комунікативний та ін. аспекти юридичної аргументації. Дослідження, обґрунтування та переконання в юридичній аргументації. Співвідношення переконання і доведення, переконання та істини. Рівні формування переконання. Переконання і примус. Історія формування юридичної аргументації.

Аргументація та мова права. Аргументація як мовленнєва дія. Діалогічна природа юридичної аргументації. Культура мислення та культура мови. Штучні та природні мови. Філологічний аспект мови юридичної аргументації. Семіотичний аспект мови юридичної аргументації (синтаксичний, семантичний, прагматичний). Соціолінгвістичний аспект мови юридичної аргументації: білінгвізм, мультилінгвізм, мовленнєві дії, мова конфлікту і т. ін. Мовна політика і право. Мова судочинства.

Загальнологічні основи юридичної аргументації. Характеристики правильного мислення в аргументаційному процесі: визначеність, несуперечність, послідовність, обґрунтованість. Основні закони традиційної логіки (закон тотожності, закон несуперечливості, закон виключеного третього, закон достатньої підстави). Основні форми абстрактного мислення: поняття, судження й умовивід; правила їхнього використання в ході аргументації. Утворення та логічний аналіз визначень понять права, класифікації,

модальності суджень, побудови умовиводів, здійснення припущень, оцінки логічного значення при юридичній аргументації. Юридичний силіогізм.

Модуль 2. Аналітична юридична аргументація

Теорія доведення і аргументація. Поняття про аналітичне мислення. Аналіз символічної (числової, графічної) інформації, логічні послідовності. Поняття про доведення. Загальнонаукові принципи щодо аргументації: принципи простоти, повноти, універсальності та ін. Формальнологічні критерії правильності аналітичної аргументації: розумність, вагомість. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація. Правила щодо тези, аргументів і демонстрації. Аргументація при прямому та непрямому доведенні. Пояснення і розуміння в аргументації. Поняття обґрунтування. Способи обґрунтування. *Аргументація в практичній логіці юристів.* Відмінність теоретичної і практичної аргументації. Логіка практичного мислення юриста. Мереологія понять. Поняття герменевтичної логіки. Логічні критерії аргументованого тлумачення правових норм. Аналогія закону і аналогія права.

Юридичні аргументи при доказуванні. Логіка доказування в юридичній практиці. Сила аргументу. Типи юридичних аргументів: *ad rem, ad hominem, ad legem/ius*. Аргументаційна карта. Дерево аргументації. Аналіз та оцінка даних при аргументації. Методи аналізу інформації, представлені як фактичні дані в символічній формі: цифровій, графічній, у вигляді таблиць, діаграм, графіків тощо; методи аналізу логічних зв'язків в межах певного типу знакової системи та визначення алгоритмів, за якими створюються закономірності в інформаційних масивах. Логічні помилки в доказуванні: помилки щодо тези, аргументів та демонстрації. Особливості аргументів *ad hominem* у цивільному, кримінальному та адміністративному процесах.

Модуль 3. Діалектична юридична аргументація

Діалектична модель аргументації. Аргументація і комунікація. Точка зору. Діалог і проблема розуміння. Структура діалогу. Вимоги до діалектичної аргументації: прийнятність, доцільність, достатність. Основні форми діалогу. Процесуальна регламентація допиту та діалогу у судовому процесі.

Поняття про критичне мислення. Вербальне мислення і текст. Інформація явна і неявна. Визначення взаємозв'язку даних в порівняних текстах. Логіко-структурний аналіз інформації в текстовій формі. Композиційна та логічна структури текстів. Гіпотеза. Структура аргументації. Аргументація і критика. Поняття про критику. Спростування недобросовісної критики.

Логіка запитань та відповідей. Поняття про запитання і його логічна структура. Логічна підстава (пропозиційне ядро) запитання. Логічні правила побудови запитань. Види запитань. Контрольні запитання. Коректні й некоректні запитання.

Види відповідей. Правила та помилки щодо відповідей. Аргументована відповідь. Процесуальні вимоги щодо відповідей.

Аргументація в юридичному спорі. Визначення спору. Предмет спору. Різновиди спору. Учасники спору. Логіко-структурний аналіз спору.

Особливості аргументації в юридичному спорі – неоднорідність адресата, роль третьої сторони. Логічне моделювання системи аргументації в реальних судових процесах. Процесуальні критерії переконливості юридичної аргументації. Роль довіри в процесі переконання. Стратегія і тактика юридичної аргументації. Логіка прийняття рішень у судовій практиці.

Софістичні аргументи. Парадокси. Поняття про софізми. Типи софістичних помилок: семіотичні, логічні, психологічні. Стратегія і тактика софістичного спору. Види вивертів у спорах.

Парадокси: «Еватл», «Дилема в'язня», «Суддя у власній справі» та ін.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ з/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Само-стійна робота
		Модуль 1. Предмет і загальнологічні основи юридичної				

		аргументації.				
		Тема 1. Предмет і значення юридичної аргументації. Аргументація та мова права.	15	1	4	10
		Тема 2. Загальнологічні основи юридичної аргументації.	15	1	4	10
		<i>Разом</i>	30	2	8	20
		Модуль 2. Аналітична юридична аргументація.				
		Тема 3. Теорія доведення і аргументація. Аргументація в практичній логіці юриста.	15	1	4	10
		Тема 4. Юридичні аргументи при доказуванні.	15	1	4	10
		<i>Разом</i>	30	2	8	20
		Модуль 3. Діалектична юридична аргументація.				
		Тема 5. Діалектична модель аргументації.	15	1	4	10
		Тема 6. Аргументація в юридичному спорі. Софістичні аргументи. Парадокси.	15	1	4	10
		<i>Разом</i>	30	2	8	20
		Усього годин / кредитів ECTS	90/3,0	6	24	60

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ з/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Само-стійна робота
		Модуль 1.				
		Тема 1. Предмет і загальнологічні основи юридичної аргументації. Аналітична юридична аргументація.	42	2	2	40
		<i>Разом</i>	44	2	2	40
		Модуль 2.				
		Тема 2. Діалектична модель юридичної аргументації.	48	2	2	42
		<i>Разом</i>	46	2	2	42
		Усього годин / кредитів ECTS	90/3,0	4	4	82

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Студії з юридичної аргументації» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової

системи. Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача вищої освіти. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК). Загальним об'єктом оцінювання знань здобувачів вищої освіти є відповідні частини навчальної програми дисципліни, засвоєння яких перевіряється під час ПК.

Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності осмислити зміст окремих тем чи розділу, умінь застосовувати отримані логічні знання при вирішенні професійних завдань. Об'єктами ПК знань здобувачів вищої освіти є: систематичність та активність роботи на лекціях, семінарських заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань), виконання контрольних завдань, інші форми робіт. Оцінювання результатів ПК (якості засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни) здійснюється викладачем наприкінці вивчення навчальної дисципліни.

Підсумкове оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді заліку. Залік виставляється на останньому семінарському занятті за результатами семінарських занять, як за умов дистанційного, так і аудиторного навчання. Оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК) в діапазоні від 0 до 100 балів. За 1-й і 2-й змістовні модулі здобувач вищої освіти повинен отримати від 20 до 33 балів, за 3-й змістовний модуль здобувач вищої освіти повинен отримати від 20 до 34 балів.

Мінімальна кількість балів для отримання «заліку» складає 60 балів за три змістовні модулі.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль (ПКЗ)
Семінарські заняття та контрольні заходи			залік
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	від 60 до 100 балів
Від 20 до 33 балів	від 20 до 33 балів	від 20 до 34 балів	

6. Критерії та рівні оцінювання результатів навчання

Критеріями оцінювання ПК є:

а) активність та рівень знань при обговоренні питань практичних занять, відвідування відповідних форм навчального процесу, самостійне доопрацювання окремих тем чи питань, інші форми робіт (від 0 до 40 балів);

б) оцінка за 3 контрольні оцінювання, які проводяться після вивчення кожного розділу дисципліни за формою, яку визначає викладач: письмова контрольна робота, тестування або інший вид робіт за вибором викладача (від 0 до 20 балів за кожну роботу). Конкретний перелік питань до письмової контрольної роботи, перелік тестів, порядок і час їх складання, критерії оцінювання визначаються кафедрою і доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку навчального семестру.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74

Е	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни:

Література

Аарньо А. Систематизация и интерпретация законов. Несколько мыслей о теоретической и практической юридической науке. Пер. с англ. Проблемы філософії права. 2006–2007. Т. IV–V. С. 135–148.

Аристотель. Тописка. Соч. В 4 т. Москва, 1978. Т. 2. С. 547–531.

Жеребкін В. Є. Логіка: підруч. Київ: Знання, 2004. 255 с.

Загудаєва О. А. Логічний аспект моделювання юридичної аргументації. Дис. ...канд. філо. наук. 09.00.06. Київ, 2018. 193 арк.

Каргин К. В. Понятие юридической аргументации. Юридическая техника. 2013. № 7 (ч. 1). С. 60–64.

Конверский А. Е. Аргументация и обоснование / Логико-риторические аспекты диалога: монография / Берков В. Ф., Колотилова Н. А., Комаха Л. Г., Конверский А. Е., Малан Н. В., Хоменко И. В., Чуешов В. И., Щербина Е. Ю.; под ред. И. В. Хоменко. Киев: ВПЦ «Київський університет», 2011. С. 5–12.

Логіка : підручник / О. М. Юркевич, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва та ін. ; за заг. ред. О. Г. Данильяна. – Харків : Право, 2022. – 220 с.

Логіка: посіб. для підготовки до іспиту / Юркевич О. М., Павленко Ж. О., Невельська-Гордєєва О. П. та ін. / відп. ред. О. М. Юркевич. – 2-те вид., випр. та доп. Харків : Право, 2018. 132 с.

Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін / 3-те вид., перероб. і доповн. Харків: Факт, 2010. 864 с.

Логічне знання для вирішення ТЗНПК. Навчальний посібник для студентів, що готуються до вступних випробувань за технологією ЗНО для вступу на другий (магістерський) рівень / уклад.: Д. О. Войтенко, С. В. Качурова, О. П. Невельська-

Гордєєва; за ред. О. П. Невельської-Гордєєвої. 3-ге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2020. 202 с.

Тягло О. В. До проблеми кількісної оцінки сили юридичного аргументу. Форум права. № 4. 2012. С. 930–938. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_155.

Хоменко І. В. Логіка – юристам: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 224с.

Цалін С. Д. Логічний словник-довідник / С. Д. Цалін. 4-те вид., виправл. і доповн. Харків: Факт, 2006. 400 с.

Щербина О. Логіка для юристів. 2-ге вид. Київ: Юрид. думка, 2007. 264 с.

Щербина О. Ю. Специфіка витлумачення терміна «юридична аргументація» у логіко-юридичних студіях. Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. № 25/2016. Київ, 2016. С. 61–66.

Щербина О. Ю. Логічне моделювання та юридична аргументація. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. № 1. Київ, 2014. С. 50–53.

Юридична аргументація. Логічні дослідження : монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О. М. Юркевич. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2015. 336 с.

Юркевич О. М. Комплексний характер логіки в юридичній методології. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія. 2019. № 1(40). С. 39–49.

Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Підготовка до складання ТЗНПК в завданнях та рішеннях: логічний підхід: навч. посіб. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Харків: Контраст, 2020. 312 с.

Cohen M., Nagel E. An Introduction To Logic And Scientific Method. London: Routledge & Kegan Paul LTD, 1934. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.499820/mode/2up>.

Logic : training manual for test and examination preparation / O. G. Danilyan, O. M. Yurkevych, Zh. O. Pavlenko and otherst. – Kharkiv : Pravo, 2022. 138 p.

Logic : study guide for students of the first (bachelor's) higher education level

branch of knowledge 08 “Jurisprudence” specialization 081 “Law”, branch of knowledge 29 “International relationships” specialization 293 “International law” / comps.: O. G. Danilyan, O. M. Yurkevych, E. A. Kalnytskyi and others. – Kharkiv : Pravo, 2022. 106 p.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.

Офіційний веб-сайт українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>.

Офіційний веб-сайт інституту філософії імені Г. С. Сковороди. URL: <http://www.filosof.com.ua/>.

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс кафедри філософії. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/120-kafedra-filosofii.html>.